

Paus Leo XIV is lid van de orde der Augustijnen. Wie was Augustinus? We gaan in de komende Laudato's in op zijn leven en werk.

DE BELIJDENISSEN VAN AUGUSTINUS

door Johan Gortworst

Toegegeven, het kost moeite om de Belijdenissen van Augustinus uit te lezen. De zinnen zijn lang en vol ingewikkelde redeneringen. Het zelfverwijt van de schrijver is groot. Maar als je doorzet, verbaas je je steeds meer over de wereld die zich voor je opent. Zijn levensvragen zijn zeer herkenbaar. De Belijdenissen blijven actueel.

Levensloop

Augustinus werd geboren in 354 in Thagaste (Noord-Afrika). Hij kreeg een klassieke opleiding in retorica en verdiende zijn brood als leraar in de welsprekendheid te Carthago. De Belijdenissen schreef hij rond 397 in de vorm van een gebed tot God. Het is geen droge autobiografie, maar een diepe spirituele reflectie op zijn ommekeer van een in zijn ogen losbandig leven naar een bestaan gewijd aan God. Door de gebedsvorm geeft hij de lezer de kans om met hem mee te voelen. Al zijn zoeken en twijfelen, we mogen meelesen zonder dat Augustinus ons het gevoel geeft te willen beleren. En dat heeft hij als schrijver knap gedaan. Het vakmanschap van de leraar die weet hoe hij zijn publiek moet boeien en overtuigen spat er vanaf.

Persoonlijk leven

Augustinus begint met zijn Belijdenissen als zijn vader, Patricius, al is overleden. Zijn moeder Monica leeft en is een vrome christenvrouw. Augustinus is zoekende naar de 'waarheid die het al verklaren kan' en vindt die niet in de Bijbel. Het is de grootste wens van zijn moeder dat tijdens haar leven Augustinus mag

worden gedoopt en zij wijkt niet van zijn zijde. Augustinus biecht eerlijk op dat hij één keer een poging heeft gedaan om van haar los te komen. Hij is leraar te Carthago en beklaagt zich over zijn studenten. Die leven er maar op los en bereiden zich niet op zijn lessen voor. Nee, het wetenschappelijk klimaat in Rome is veel beter, zegt men. Augustinus solliciteert naar een baan in Rome en wordt aangenomen. Zijn moeder bezweert hem om niet weg te gaan. Het loopt hoog op als hij op de kade van Carthago afscheid van haar wil nemen. Hij geeft toe en belooft te zullen blijven. Hij

zorgt voor een overnachting voor haar in een kapel vlakbij. Die nacht staat de wind gunstig en Augustinus gaat er stiekem vandoor. Niet fraai, zou je zeggen. Maar ze reist hem achterna en uit alle passages die hij daarna over haar schrijft, blijkt een innige

verbondenheid. Haar wens wordt vervuld. Ze overlijdt in het bijzijn van Augustinus, kort nadat hij is gedoopt. Ze werd 56 jaar. Zijn verdriet over haar sterven is aangrijpend om te lezen, ook nu nog, honderden jaren later. Augustinus was een mens met alle gevoelens die daarbij horen. Monica is later heilig verklaard als voorbeeld van geduld. Ze is beschermvrouw van vrouwen, moeders en van slachtoffers van huiselijk geweld.

Geestelijk leven

Augustinus voert jarenlang een innerlijke strijd of hij wel of niet moet trouwen. Hij heeft verhoudingen met vrouwen gehad. Zijn zoon Adeodatus wordt in 372 geboren. Dertien jaar lang blijft hij

de moeder van zijn zoon trouw, maar tot een huwelijk met haar is het nooit gekomen. Een goede vriend van hem, Alypius, leeft celibatair en met hem voert hij hierover urenlange discussies. Tot een oplossing komt hij pas na een lange weg. Die ontwikkeling is veel moeilijker samen te vatten dan zijn persoonlijk leven. Augustinus stond met zijn ene been in de antieke wereld, terwijl het Christendom in opkomst was. In de eerste hoofdstukken beschrijft hij hoe hij ongeveer negen jaar lang een sekte aanhing, die de wereld verklaarde vanuit het bestaan van een rijk van het licht en een rijk van de duisternis. Met zijn scherpe verstand bestempelt hij het als een valse leer omdat de bewijsvoering ontbreekt. De Bijbel kent hij wel, maar hij meent daar tegenstrijdigheden in te lezen.

Pas na het horen van de preken van bisschop Ambrosius van Milaan verandert langzaamaan zijn inzicht. Hij raakt gefascineerd door het leven van jonge veelbelovende mannen die zich uit de wereld terugtrekken en hun leven wijden aan God.

'Neem en lees'

In een tuin hoort hij kinderstemmen 'Neem en lees' zeggen. Hij ziet dit als een teken, opent de Schrift en leest de woorden van Paulus 'Bekleedt u met de Heer Jezus Christus en koester geen zondige begeerten meer.' Het licht breekt door. De aardse verleidingen kunnen hem niet weerhouden om hart en leven in volle overgave aan God te schenken. Met enige vrienden trekt hij zich op een landgoed terug om zich voor te bereiden op de doop. Op Paasdag van het jaar 387 wordt hij met zijn trouwe vriend Alypius en zijn zoon Adeodatus te Milaan door Ambrosius gedoopt. Adeodatus overlijdt drie jaar later op 18 jarige leeftijd. Augustinus wordt in 391 tot priester gewijd en rond het jaar 395 tot bisschop gewijd in Hippo Regius (Algerije).

